

BARBARA SOSIŃSKA-KALATA

Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych
Uniwersytet Warszawski
e-mail: b.sosinska@uw.edu.pl

85-LECIE „PRZEGLĄDU BIBLIOTECZNEGO” 1927-2012

Prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata od 2005 r. pełni funkcję redaktora naczelnego „Przeгляdu Bibliotecznego”; jest również pracownikiem naukowym Uniwersytetu Warszawskiego, kierownikiem Zakładu Systemów Informacyjnych w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, przewodniczącą Rady Naukowej tego Instytutu. Zajmuje się problematyką nauki o informacji, w szczególności organizacją wiedzy i teoretycznymi podstawami projektowania systemów informacyjnych. Autorka ponad 180 publikacji, w tym książek *Relacje między planem treści i planem wyrażania w językach informacyjno-wyszukiwawczych* (Warszawa 1989), *Informacja naukowa z elementami naukoznawstwa* (Warszawa 1991, współaut. E. Chmielewska-Gorczyca), *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna. Podręcznik* (Warszawa 1993); *Podręcznik UKD dla bibliotekarzy i pracowników informacji* (Warszawa 1995), *Modele organizacji wiedzy w systemach wyszukiwania informacji o dokumentach* (Warszawa 1999), *Klasyfikacja. Struktury organizacji wiedzy, piśmiennictwa i zasobów informacyjnych* (Warszawa 2002).

SŁOWA KLUCZOWE: „Przeгляд Biblioteczny”. Zawartość. Struktura. Autorzy. Tematyka.

ABSTRAKT: Teza/Cel artykułu – Celem artykułu jest przypomnienie przy okazji 85-lecia „Przeгляdu Bibliotecznego” najważniejszych faktów z jego historii i zwrócenie uwagi na rangę czasopisma w komunikacji naukowej środowisk bibliotekoznawczych, bibliologicznych i informatologicznych. **Metoda badań** – Artykuł powstał na podstawie analizy dotychczasowego piśmiennictwa przedmiotu, współczesnych danych wydawniczych i zawartości czasopisma w latach 2005-2012. **Wyniki i wnioski** – „Przeгляд Biblioteczny” uznawany jest za jedno z najważniejszych czasopism w polskiej bibliologii i informatologii. Od chwili jego powstania środowisko publikujących w nim autorów tworzyli najwybitniejsi badacze tej dyscypliny i praktycy polskiego bibliotekarstwa. Archiwalne zeszyty kwartalnika stanowią doskonale źródło informacji o dziejach polskiego bibliotekarstwa. Obecnie „Przeгляд Biblioteczny” pełni rolę wysoko ocenianego, ogólnopolskiego forum naukowej dyskusji o problemach nowoczesnego bibliotekarstwa, działalności informacyjnej oraz badań bibliologicznych i informatologicznych. Próbą przybliżenia tych zagadnień czytelnikowi zagranicznemu jest przygotowany z okazji 85-lecia kwartalnika zeszyt specjalny, wydany w języku angielskim w formie elektronicznej, opublikowany na portalu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Wśród polskich czasopism naukowych z zakresu bibliotekoznawstwa „Przegląd Biblioteczny” zajmuje pozycję wyjątkową, jest bowiem najstarszym i od lat uważanym za jeden z najważniejszych periodyków z tej dziedziny, z którym od początku związani byli najwybitniejsi badacze i praktycy polskiego bibliotekarstwa. Pozycję tę „Przegląd” utrzymuje do dziś, będąc ogólnopolskim forum dyskusji o najważniejszych problemach współczesnego bibliotekarstwa i działalności informacyjnej oraz o badaniach w zakresie nauk o książce, bibliotece i informacji. Wysoką rangę naukową „Przeglądu Bibliotecznego” potwierdza punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – najwyższa wśród polskojęzycznych czasopism bibliologicznych i informatologicznych.

Przypadający na 2012 r. jubileusz 85-lecia „Przeglądu Bibliotecznego” to znamienita okazja do przypomnienia dziejów tego wyjątkowego czasopisma, ale też i do przedstawienia jego współczesnego oblicza, które jest rezultatem pracy zarówno obecnego zespołu redakcyjnego, jak i licznego grona jego współpracowników z różnych bibliotek i ośrodków akademickiego kształcenia bibliotekarzy i specjalistów informacji w całym kraju.

*

Pierwszą próbę utworzenia polskiego czasopisma poświęconego teorii i praktyce bibliotekarstwa podjęło Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie, które w 1908 r. zaczęło wydawać kwartalnik pod długim tytułem „Przegląd Biblioteczny. Czasopismo ilustrowane poświęcone bibliotekoznawstwu, bibliotekarstwu i bibliografii”. Jego redaktorem był Stefan Demby (1862-1939), późniejszy organizator, a także pierwszy dyrektor Biblioteki Narodowej. W l. 1908-1911 ukazało się tylko 6 zeszytów kwartalnika, po czym został on zawieszony z braku funduszy. Blisko dwadzieścia lat później, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, Demby i inni działacze Związku Bibliotekarzy Polskich powrócili do pomysłu wydawania czasopisma naukowego polskich bibliotekoznawców i otrzymawszy na ten cel fundusze z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w 1927 r., zaczęli publikację pisma, którego pełny tytuł brzmiał: „Przegląd Biblioteczny. Wydawnictwo Związku Bibliotekarzy Polskich. Centralny organ naukowy bibliotekarstwa polskiego”. Pierwszym redaktorem naczelnym czasopisma został Edward Kuntze, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej i zarazem przewodniczący Związku Bibliotekarzy Polskich. Kierował on „Przeglądem Bibliotecznym” aż do 1948 r. Jego zastępcą został Aleksander Birkenmajer, jeden z najwybitniejszych polskich księgoznawców okresu międzywojennego, a po II wojnie światowej założyciel szkoły bibliotekoznawczej na Uniwersytecie Warszawskim – dziś Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych, z którego kadry rekrutuje się obecny zespół redakcyjny „Przeglądu Bibliotecznego”. Pierwszym sekretarzem redakcji nowo powstałego kwartalnika był Józef Grycz, kolejna wybitna postać w dziejach polskiego bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa, dyrektor Biblioteki Kórnickiej, autor przepisów katalogowania w bibliotekach polskich, organizator i popularyzator nowoczesnego bibliotekarstwa w Polsce.

*

W piśmiennictwie polskim różne okresy dziejów „Przeglądu Bibliotecznego” były przedmiotem licznych opracowań (zob. np. Grycz, 1937;

Dembowska, 1977, 1997; Sordylowa, 1997, 2002, 2003, 2007; Sosińska-Kalata & Banacka, 2007; Sosińska-Kalata, 2008). Ostatnio czasopismo doczekało się własnej monografii, którą wkrótce opublikuje Wydawnictwo SBP (Gruszka, 2012). Poniżej przypomnę więc tylko fakty najważniejsze, szczególnie te związane z ludźmi, którzy „Przegląd Biblioteczny” tworzyli lub tworzą go dziś.

Za początek dziejów „Przeglądu Bibliotecznego” uznaje się rok 1927. Pod redakcją Edwarda Kuntzego w okresie międzywojennym ukazało się 13 roczników tego czasopisma, opublikowanych w Krakowie przez Bibliotekę Jagiellońską. Po II wojnie światowej, w 1946 r., Kuntze wznowił wydawanie „Przeglądu” w Krakowie. Po wycofaniu się Kuntzego z prac redakcyjnych i wkrótce po jego śmierci, od 1949 r. redagowanie i wydawanie kwartalnika kontynuowano w Warszawie. W l. 1946-1953 „Przegląd” był organem naukowym Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, a od powołania w 1954 r. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (SBP) do chwili obecnej jest organem naukowym SBP. W l. 1972-2003 „Przegląd” wydawany był wspólnie przez SBP i Bibliotekę Główną Polskiej Akademii Nauk, od 2004 r. jego wydawcą jest SBP.

„Przegląd Biblioteczny” miał dotychczas siedmiu redaktorów. Po Edwardzie Kuntze funkcję tę kolejno sprawowali: Bohdan Horodyski (1949-1965), Zbigniew Daszkowski (1966-1968), Maria Dembowska (1969-1978), Barbara Sordylowa (1978-2003), Maria Lenartowicz (2004), od 2005 r. Barbara Sosińska-Kalata (zob. ryc. 1). Ich sylwetki i dokonania omówione zostały przez Hannę Tadeusiewicz w artykule przygotowanym z okazji 80-lecia kwartalnika (Tadeusiewicz, 2007).

Ryc. 1. Redaktorzy „Przeglądu Bibliotecznego”, od lewej – szereg górny: E. Kuntze, B. Horodyski, Z. Daszkiewicz, M. Dembowska; szereg dolny: B. Sordylowa, M. Lenartowicz, B. Sosińska-Kalata

W 1978 r. powołano Radę Redakcyjną czasopisma, której pierwszą przewodniczącą została Helena Więckowska. W następnych latach funkcję tę pełnili: Zbigniew Jabłoński, Krzysztof Migoń, Barbara Bieńkowska, Barbara Sosińska-Kalata, od 2005 r. Elżbieta B. Zyberty. W Radzie Redakcyjnej zasiadają reprezentanci wszystkich największych uczelni prowadzących badania w zakresie nauki o bibliotece i informacji oraz największych bibliotek naukowych. W ostatnim czasie redakcja rozpoczęła też zabiegi o rozszerzenie Rady Redakcyjnej o wybitnych zagranicznych specjalistów dyscypliny.

Ryc. 2. Autorzy „Przełęcz Biblioteczna” w l. 1971-2012

W ciągu minionych 85 lat grono autorów związanych z „Przełęczem Bibliotecznym” tworzyli ludzie, których działalność zarówno badawcza, jak i organizatorska na trwałe zapisała się w dziejach polskiego bibliotekarstwa, bibliotekoznawstwa, księgoznawstwa i informatologii. Infografika przedstawiona na ryc. 2 powstała na podstawie analizy autorstwa artykułów opublikowanych w „Przełęczu” od jego pierwszego rocznika po ostatni wydany zeszyt. Ponieważ uwzględnienie nazwisk wszystkich osób, które publikowały na łamach „Przełęczu” bardzo ograniczyłoby czytelność przedstawianego zestawienia, zdecydowałam się na umieszczenie w nim tylko nazwisk autorów, którzy wydali na łamach „Przełęczu” co najmniej dwa teksty. Wielkość czcionki, którą zapisane są nazwiska powiększana była proporcjonalnie do liczby prac ogłoszonych w kwartalniku przez danego autora. W ten sposób najbardziej wyeksponowane zostały nazwiska autorów, którzy opublikowali w „Przełęczu” najwięcej artykułów. Układ nazwisk odwzorowuje okresy, w których najbardziej aktywni

byli poszczególni autorzy, okresy te z kolei sygnalizowane są nazwiskami redaktorów naczelnych. Wizualizacja ta ma jedynie charakter sygnałny, przybliża jedynie pewne ogólne obserwacje dotyczące środowiska autorów „Przeglądu” i intensywności ich działalności publikacyjnej. Temat ten na pewno zasługuje na głębszą i dokładniejszą analizę.

„Przegląd Biblioteczny” należy do czasopism recenzowanych zgodnie z zasadami *double blind peer-to-peer review*. Z kwartalnikiem współpracuje obecnie blisko 60 naukowców i specjalistów zawodu opiniujących wszystkie artykuły przesyłane do redakcji. Liczba ta dobrze ilustruje wymiar wspólnego wysiłku polskiego środowiska bibliologów, bibliotekoznawców i informatologów, który zapewnia wysoką jakość i profesjonalizm „Przeglądu”. Co roku wykaz recenzentów kwalifikujących artykuły do druku publikowany jest na stronie internetowej „Przeglądu” w witrynie SBP. Za ten wielki i niezmiernie cenny trud wszystkim naszym recenzentom chcę szczególnie serdecznie podziękować.

*

Zgodnie z pierwotną koncepcją „Przegląd Biblioteczny” ma formę kwartalnika – klasyczną dla polskich czasopism naukowych. W przeszłości, w związku z różnego rodzaju trudnościami organizacyjnymi, częstotliwość ta nie zawsze była utrzymywana (zob. Gruszka, 2012). Od 2005 r. czasopismo ukazuje się regularnie, objętość kolejnych roczników mieści się w przedziale 550-600 stron, a nakład rozchodzący się w większości w subskrypcji wynosi obecnie 650 egzemplarzy.

Roczniki archiwalne kwartalnika z okresu 1927-2008 zostały zdigitalizowane i są dostępne w Archiwum Cyfrowym SBP (http://www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe) oraz w Bibliologicznej Bibliotece Cyfrowej (www.bbc.uw.edu.pl/libra), prowadzonej przez Instytut Informatyki Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW. Informacje o zawartości bieżących zeszytów publikowane są w Internecie na stronie SBP (http://www.sbp.pl/wydawnictwa/czasopisma_sbp). Zawartość „Przeglądu Bibliotecznego” jest indeksowana w „Library and Information Science Abstracts” (LISA), „Library and Information Science and Technology Abstracts” (LISTA), „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” (CEJSH) oraz w Polskiej Bibliografii Bibliologicznej. Kwartalnik zarejestrowany jest również w Index Copernicus.

*

Współczesna organizacja wewnętrzna „Przeglądu Bibliotecznego” ukształtowana została w latach 70. XX w. przez Marię Dembowską i do chwili obecnej zmieniała się w niewielkim stopniu. Obecnie podstawowy szkielet organizacyjny czasopisma tworzą działy: „Artykuły”, „Opinie. Poglądy”, „Sprawozdania”, „Recenzje i przeglądy piśmiennictwa” oraz „Z życia SBP” i „Kronika”. Ponadto nieregularnie wyodrębniane są działy „Warsztaty badawcze”, „Komunikaty. Doniesienia”, „Z żałobnej karty” oraz „Współtwórcy bibliotekarstwa polskiego”. W działach „Artykuły” i „Warsztaty badawcze” ukazują się recenzowane rozprawy naukowe i artykuły badawcze, które na ogół wypełniają połowę zeszytu. W dziale „Opinie. Poglądy” zamieszczane są teksty o charakterze polemicznym, eseje prezentujące poglądy, pomysły, oceny i komentarze dotyczące bieżących problemów i prac związanych z rozwojem współczesnego bibliotekarstwa

i systemem komunikacji naukowej. W dziale „Recenzje i przeglądy piśmiennictwa”, poza nadsyłanymi przez autorów lub niekiedy zamawianymi przez redakcję recenzjami – najczęściej monografii z zakresu nauk o książce, bibliotece i informacji, regularnie ukazują się dwa przeglądy piśmiennictwa: sygnalizujący nowości wydawnicze z tej dziedziny wydane w Polsce (autorstwa Barbary Koryś) oraz krytyczny przekład najnowszych wydawnictw zagranicznych (autorstwa Jacka Wojciechowskiego). W pozostałych działach publikowane są materiały sprawozdawcze i kronikarskie. Szczególny charakter ma nieregularnie ukazujący się dział „Współtwórcy bibliotekarstwa polskiego”, w którym publikowane są wywiady przeprowadzane na zamówienie redakcji z najwybitniejszymi postaciami współczesnego bibliotekarstwa lub badań bibliotekoznawczych w Polsce. Od 2011 r. dotychczasową „Kronikę”, rejestrującą różnego typu wydarzenia krajowe i zagraniczne związane z działalnością biblioteczną i badaniami bibliotekoznawczymi, która do 2009 r. (z. 2) ukazywała się w każdym zeszycie (od 2005 r. w opracowaniu Zdzisława Gębołyśia), zastąpiła „Kronika życia naukowego” wydawana dwa razy w roku – w zeszycie 1 część obejmująca rejestr najważniejszych wydarzeń i badań podejmowanych w instytutach i katedrach informacji naukowej i bibliotekoznawstwa funkcjonujących w polskich uniwersytetach oraz w zeszycie 3 lub 4 część obejmująca rejestr najważniejszych wydarzeń i prac naukowych podejmowanych w polskich bibliotekach naukowych. Współtwórcami obu tych kronik są reprezentanci instytutów i katedr INiB oraz bibliotek naukowych, które zechciały podjąć współpracę z redakcją „Przeglądu”. Pierwszy odcinek „Kroniki życia naukowego” opublikowany w zeszycie 1/2011 „PB” zredagowała Maria Przastek-Samokowa, od z. 4 z 2011 r. kronikę redaguje Ewa Chuchro.

Od początku ukazywania się „Przeglądu Bibliotecznego” jego stałym dodatkiem była bibliografia bieżąca rejestrująca piśmiennictwo z zakresu nauk o książce i bibliotece, a następnie także nauki o informacji. W l. 1928-1934, 1936 i 1938 ukazywał się on w formie *Bibliografii Bibliografii, Bibliotekarstwa i Bibliofilstwa*, opracowywanej najpierw przez Władysława Tadeusza Wisłockiego, następnie przez Marię Friedbergową, ostatni rocznik przez Wandę Zurowską. Po II wojnie światowej w Instytucie Bibliograficznym Biblioteki Narodowej reaktywowano opracowanie bibliografii, przekształcając ją w bibliografię analityczną piśmiennictwa zagranicznego. W l. 1951-1954 w formie maszynopisu powielanego w małej liczbie egzemplarzy, w 10 zeszytach rocznie wydawano *Przegląd Piśmiennictwa o Książce* (PPK), redagowany przez Helenę Hleb-Koszańską (1951-1953), a następnie przez Jana Kossonogę (1954); od 1955 r. PPK stała się stałym dodatkiem do „Przeglądu Bibliotecznego”; od 1969 r. ukazywała się pod nazwą *Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Piśmiennictwo zagraniczne* (BABIN). Jego redaktorami byli kolejno Jan Kossonoga (1955, z. 1), Henryk Sawoniak (1955, z. 2 – 1973), Barbara Eychlerowa (1974-1992), – Alina Nowińska (1993-2007), Małgorzata Waleszko (2008, z. 1 wspólnie z A. Nowińską, 2008, z. 2 – 2010). W 2010 r. w z. 4 ukazał się ostatni zeszyt BABIN-u, opracowany w Instytucie Bibliograficznym BN, ale wydany już kosztem własnym przez Wydawnictwo SBP. Dyrektor Biblioteki Narodowej, Tomasz Makowski zdecydował o zakończeniu opracowywania tego dodatku przez Instytut Bibliograficzny BN. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich nie było w sta-

nie samodzielnie zapewnić kontynuacji tego zadania, a więc od 2011 r. wydawanie BABIN-u zostało zaprzestane.

Tabela 1

Liczba tekstów opublikowanych w „Przeglądzie Bibliotecznym” w latach 2005-2012

Rocznik	Liczba opublikowanych tekstów		
	Ogółem	Liczba artykułów	Liczba tekstów pozostałych (opinie, recenzje, sprawozdania, wspomnienia)
2005 (73)	70	15	55
2006 (74)	66	19	47
2007 (75)	82	24	58
2008 (76)	101	32	69
2009 (77)	78	17	61
2010 (78)	75	18	57
2011 (79)	63	15	48
2012 (80)	62	17	45
Łącznie	597	157	440

Jak w większości tego typu periodyków, również w „Przeglądzie” najważniejsze są działy przeznaczone na publikację oryginalnych rozpraw i omówień prac badawczych. W ośmiu ostatnich rocznikach ukazało się łącznie 157 artykułów naukowych oraz 440 tekstów mniejszych – esejów, opinii i polemik, recenzji i omówień piśmiennictwa, sprawozdań z konferencji naukowych, wspomnień i materiałów kronikarskich (tab. 1). Średnio w każdym zeszycie kwartalnika ukazuje się 4-5 artykułów i około 12-15 tekstów mniejszych. Wyraźnie większa liczba tekstów opublikowanych w rocznikach 2007 (75) i 2008 (76) wiąże się w pierwszym przypadku z publikacją zeszytu jubileuszowego, w którym zamieszczono dość znaczną liczbę artykułów poświęconych samemu „Przeglądowi”, a w drugim – z publikacją artykułów okolicznościowych poświęconych pamięci zmarłej w 2008 r. prof. Marii Dembowskiej – wybitnego naukowca i redaktora „Przeglądu” w l. 1969-1978. Warto zauważyć, że generalnie liczba artykułów przesyłanych do redakcji „Przeglądu Bibliotecznego” w ostatnich latach wyraźnie rośnie, jakkolwiek wydawnicze ograniczenia objętości zeszytów nie pozwalają na publikowanie więcej niż 5 artykułów w jednym numerze.

*

Zakres tematyczny „Przeglądu Bibliotecznego” od początku został ukierunkowany z jednej strony na monitorowanie i diagnozowanie najważniejszych problemów współczesnego bibliotekarstwa, z drugiej zaś na bieżące badania naukowe w dziedzinie księgoznawstwa, bibliotekoznawstwa, od lat 70. XX w. również nauki o informacji. Obecnie profil tematyczny „Przeglądu Bibliotecznego” wyznacza współczesna problematyka szeroko rozumianych badań bibliotekoznawstwa i nauki o informacji, ujmowana w perspektywie interdyscyplinarnej i obejmująca różnorodne aspekty funkcjonowania książki, biblioteki i informacji w społeczeństwie.

Osią centralną tej problematyki jest naukowa refleksja o współczesnym bibliotekarstwie polskim i światowym oraz o kierunkach jego rozwoju. Publikowane na łamach kwartalnika artykuły prezentują analizę konkretnej rzeczywistości biblioteczno-informacyjnej, dążąc do identyfikacji jakościowych różnic między stosowanymi rozwiązaniami praktycznymi, ale też nie stroniąc od uogólnień i konstatacji teoretycznych. W „Przeglądzie” ukazują się artykuły poświęcone najważniejszemu problemom i dokonaniom współczesnej nauki o książce, bibliotece i informacji. W ostatnich dwóch dekadach, kiedy dzięki transformacji politycznej i ekonomicznej polskie bibliotekarstwo przeżywało przyspieszony rozwój, w szczególności związany z wdrożeniem zmian technologicznych, to przede wszystkim na łamach „Przeglądu Bibliotecznego” przedstawiane były analizy i dyskusje dotyczące komputeryzacji procesów bibliecznych, funkcjonowania bibliotek w nowych warunkach społecznych, ekonomicznych i technologicznych, nowoczesnych metod zarządzania nimi, rozwijania kultury współpracy opartej na ICT, standaryzacji w zakresie działalności biblioteczno-informacyjnej, tworzenia i funkcjonowania konsorcjów bibliecznych, digitalizacji i rozwoju repozytoriów i bibliotek cyfrowych, kształtowania nowych form komunikacji naukowej, jakości obsługi użytkowników i programów rozwijania alfabetyzacji informacyjnej, ewolucji systemu kształcenia bibliotekarzy i specjalistów informacji, redefiniowania pola badawczego nauk o książce, bibliotece i informacji, etc.

Charakterystykę tematyczną reprezentowaną na łamach „Przeglądu Bibliotecznego” przedstawia tabela 2. Wskazane w niej 19 pól tematycznych wyodrębniono na podstawie analizy tematyki 157 artykułów opublikowanych w „Przeglądzie” od 2005 do końca 2012 r. Zestawienie to ujawnia przede wszystkim dużą różnorodność podejmowanej problematyki: na ponad połowę (55%) wszystkich opublikowanych w tym okresie artykułów składają się teksty reprezentujące sześć różnych pól tematycznych współczesnego bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, reprezentowanych w proporcjach od ok. 12% do ok. 6%. W pozostałych (ok. 45%) artykułach podejmowana jest problematyka reprezentująca 13 różnych obszarów tematycznych.

Problematyką najczęściej podejmowaną w analizowanym okresie były zagadnienia digitalizacji zbiorów bibliecznych i tworzenia bibliotek cyfrowych (12,1% artykułów) oraz zagadnienia teorii i metodologii nauki o informacji i bibliotece – na tematykę tę przypada po 10,8% opublikowanych artykułów. W proporcjach tych ujawnia się z jednej strony szczególnie silne obecnie nie tylko w Polsce, ale i w bibliotekarstwie światowym, zainteresowanie zmianą technologiczną związaną z cyfryzacją zbiorów i usług bibliecznych, z drugiej zaś konsekwentnie pełniona przez „Przegląd Biblieczny” rola najważniejszego dla polskich środowisk naukowych forum dyskusji teoretycznej i metodologicznej, dotyczącej badań bibliotekoznawczych i nauki o informacji. Dwoma kolejnymi polami tematycznymi często omawianymi ostatnio w „Przeglądzie” są: zarządzanie bibliotekami i badania jakości bibliotek (9,6%) oraz działalność różnego typu bibliotek (naukowych, więziennych, szkolnych) w Polsce i na świecie (8,9%). Znaczna liczba artykułów dotyczy również analizy bibliecznych usług informacyjnych (7,7%) oraz badań użytkowników bibliotek (6,3%).

Tabela 2

Rozkład tematyczny artykułów opublikowanych w „Przeglądzie Bibliotecznym”
w latach 2005-2012 (z. 1)

Lp.	Nazwa pola tematycznego	Artykuły opublikowane w „Przeglądzie Bibliotecznym” w l. 2005-2012 (z. 1)	
		Liczba	Odsetek
1.	Biblioteki cyfrowe i digitalizacja zbiorów bibliotek. Cyfrowa komunikacja naukowa. Open Access	19	12,1
2.	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo – teoria, metodologia, związki z innymi dyscyplinami	17	10,8
3.	Zarządzanie biblioteką i procesami bibliotecznymi. Badania i oceny jakości bibliotek	15	9,6
4.	Bibliotekarstwo w Polsce i na świecie	14	8,9
5.	Usługi informacyjne bibliotek. Wyszukiwanie w cyfrowych zasobach informacyjnych.	12	7,7
6.	Badania użytkownika i użytkowników bibliotek	10	6,3
7.	Czasopisma bibliologiczne. Bibliologiczne wydawnictwa informacyjne	9	5,7
8.	Ludzie książki	9	5,7
9.	Bibliotekarze – zawód, kształcenie, zagadnienia demograficzne	8	5,1
10.	Strona WWW bibliotek i innych instytucji; architektura informacji, funkcje, jakość,	8	5,1
11.	Źródła informacji, bibliografie, bazy danych, internetowe źródła informacji	7	4,5
12.	<i>Information literacy</i> – alfabetyzacja informacyjno-komunikacyjna w bibliotekach	6	3,8
13.	Metadane. Opracowanie zasobów	6	3,8
14.	Komputeryzacja bibliotek i procesów bibliotecznych – narzędzia, standardy, efektywność	5	3,2
15.	Instytucje książki w Polsce (IKiCz, PIK, IB)	3	1,9
16.	Pozabiblioteczna działalność informacyjna. Systemy informacji publicznej i gospodarczej. Serwisy informacyjne	3	1,9
17.	Czytelnictwo	2	1,3
18.	Rynek książki	2	1,3
19.	Inne (nowoczesne technologie edytorskie, polonika w piśmiennictwie obcym)	2	1,3
RAZEM		157	100,00%

Stosunkowo wysoki odsetek artykułów biograficznych i poświęconych czasopismom bibliologicznym oraz bibliologicznym wydawnictwom informacyjnym (po 5,7%), wynika ze wspomnianych już publikacji w omawianym okresie obszernych materiałów jubileuszowych i poświęconych postaci Marii Dembowskiej.

W relatywnie małym zakresie na łamach „Przeglądu” była w ostatnich latach reprezentowana problematyka *information literacy* oraz metadanych bibliotecznych i bibliograficznych (po 3,8%), która w piśmiennictwie światowym należy do najczęściej podejmowanych. Trzeba jednak zauważyć, że większość artykułów z tego zakresu w „Przeglądzie Bibliotecznym” ukazało się w dwóch ostatnich rocznikach, jest to więc tematyka coraz intensywniej eksplorowana przez autorów publikujących na łamach tego kwartalnika.

Rozkład intensywności rozważania w „Przeglądzie” poszczególnych zagadnień przedstawiony w tabeli 2 jest przede wszystkim obrazem zainteresowań polskich badaczy przysyłających wyniki swoich prac do publikacji w kwartalniku. Zgodnie z przyjętą przez redakcję polityką kształtowania profilu tematycznego do druku przyjmowane są wszystkie teksty spełniające warunki jakościowe prac naukowych, których treść dotyczy wszelkich zagadnień nowoczesnego bibliotekarstwa oraz bibliotekoznawstwa i nauki o informacji.

*

Stałą troską redakcji „Przeglądu Bibliotecznego” jest zapewnienie komunikacji między środowiskiem badawczym i specjalistami wykorzystującymi nowe teorie i metody w działalności praktycznej. Szerokie grono autorów rekrutuje się zarówno ze środowiska akademickiego, jak i spośród bibliotekarzy przede wszystkim bibliotek naukowych, a także specjalistów związanych z centrami i serwisami informacyjnymi. W ostatnim czasie na łamach kwartalnika publikowane są również artykuły autorów zagranicznych. Mamy nadzieję, że poszukiwanie przez redakcję tego rodzaju tekstów przyczyni się do stopniowego przekształcenia „Przeglądu Bibliotecznego” w forum naukowej dyskusji o problemach bibliotekoznawstwa i nauki o informacji o zasięgu międzynarodowym.

*

Na zakończenie serdecznie dziękuję za gratulacje i życzenia, które z okazji jubileuszu 85-lecia „Przeglądu Bibliotecznego” jego Przyjaciele i Współpracownicy przesłali na moje ręce. Z satysfakcją i wdzięcznością otrzymane listy gratulacyjne publikujemy w niniejszym zeszycie. Chcę także poinformować Czytelników, że dzięki uzyskaniu grantu z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (projekt nr 32H 11 000380) dla uczczenia tego pięknego jubileuszu został przygotowany i wydany w formie elektronicznej zeszyt specjalny „Przeglądu Bibliotecznego” w języku angielskim, którym chcemy zainteresować polskimi badaniami bibliotekoznawczymi, księgoznawczymi i informatologicznymi międzynarodowe środowisko specjalistów dziedziny. Zeszyt specjalny zawiera przekład siedmiu artykułów opublikowanych w l. 2005-2010, wybranych przez redakcję na podstawie niezależnych opinii, o które poproszeni zostali członkowie Rady Redakcyjnej kwartalnika. Zeszyt dostępny jest w portalu SBP pod adresem http://www.sbp.pl/library_review.

BIBLIOGRAFIA

- Dembowska, Maria (1977). „Przegląd Biblioteczny” wczoraj – dziś – jutro. *Przegląd Biblioteczny*, z. 3, s. 235-249.
- Dembowska, Maria (1997). „Przegląd Biblioteczny” w 25-lecie 1972-1996. Próba charakterystyki treści i zespołu autorskiego. *Przegląd Biblioteczny*, z. 4, s. 343-353.
- Gruszka, Zbigniew (2012). „Przegląd Biblioteczny” – najstarszy organ naukowy bibliotekarstwa polskiego. Monografia czasopisma. Rozprawa doktorska, Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny [maszynopis].
- Grycz, Józef (1937). Pierwsze dziesięciolecie „Przeglądu Bibliotecznego”. *Przegląd Biblioteczny*, z. 1, s. 1-14.
- Sosińska-Kalata, Barbara; Banacka, Marianna (2007). „Przegląd Biblioteczny” – rocznik 1927. *Przegląd Biblioteczny*, z. 4, s. 521-552.
- Sosińska-Kalata, Barbara (2008). „Przegląd Biblioteczny” 2004-2008. *Przegląd Biblioteczny*, z. 4, s. 611-628.
- Sordyłowa, Barbara (1997). „Przegląd Biblioteczny”. Wokół tematyki i problemów wydawniczych. *Przegląd Biblioteczny* z. 4, s. 411-417.
- Sordyłowa, Barbara (2002). „Przegląd Biblioteczny” tradycja i współczesność (75 lat czasopisma). *Przegląd Biblioteczny*, z. 1/2, s. 67-87.
- Sordyłowa, Barbara (2003). Pracownikom „Przeglądu Bibliotecznego”. *Przegląd Biblioteczny* z. 4, s. 335-337.
- Sordyłowa, Barbara (2007). „Przegląd Biblioteczny”. 80 lat w służbie bibliotekarstwa. *Przegląd Biblioteczny* z. 4, s. 508-520.
- Tadeusiewicz, Hanna (2007). Redaktorzy naczelni „Przeglądu Bibliotecznego”. Sylwetki. *Przegląd Biblioteczny*, z. 4, s. 489-597.

Warszawa, 22 listopada 2012 r.

BARBARA SOSIŃSKA-KALATA

Institute of Information and Book Studies
The University of Warsaw
e-mail: b.sosinska@uw.edu.pl

85 YEARS OF „PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY” 1927-2012

KEYWORDS: „Przegląd Biblioteczny” („Library Review”). Content. Structure. Authors. Topics.

ABSTRACT: Objective – On the occasion of 85th anniversary of „Przegląd Biblioteczny” the author reminds most important events in the history of the journal and points to its significance in the communication of library and information science scholars in Poland. **Methodology** – The article is based on the analysis of literature in the field, contemporary data obtained from the publisher of the journal and the content of the journal published in the years 2005-2012. **Results and conclusions** – „Przegląd Biblioteczny” is considered one of the most important journals in the field of Polish library and information science. Its content has been built by most outstanding theoreticians and practitioners of Polish librarianship and archival issues of the journal are perfect source of information on the history of Polish libraries and library and information studies. At present „Przegląd Biblioteczny” plays the role of highly rated nation-wide forum for scholarly exchange of opinions on modern librarianship, information services and book and information studies. Foreign readers are kindly invited to browse through the special issue of „Przegląd” prepared on the occasion of 85th anniversary of the journal and published online in English on Polish Librarians Association website.

Pani
Prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata
Redaktor Naczelny
Przeglądu Bibliotecznego

Szanowna Pani Profesor,

Z okazji pięknego jubileuszu 85-lecia *Przeglądu Bibliotecznego*, chciałem na Pani ręce przekazać szczerze słowa gratulacji od współpracowników i czytelników Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz jako ciągle uczący się i czerpiący z dokonań *Przeglądu Bibliotecznego* młodszy (stażem i doświadczeniem) kolega redaktor.

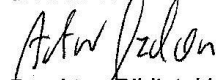
Doceniamy starania redakcji periodyku, o dobór współpracowników i recenzentów, zapewnienie jak najwyższego poziomu merytorycznego poszczególnym artykułom, starannej szaty graficznej i systematyczności w publikowaniu poszczególnych zeszytów. Cieszymy się z regularnego informowania naszego środowiska nie tylko o najważniejszych tendencjach w teorii i praktyce bibliotekarstwa światowego, ale i mających miejsce wydarzeniach, konferencjach, nowościach wydawniczych.

Przegląd Biblioteczny stanowi nie tylko „okno na świat”, ale i podstawową lekturę wielu już pokoleń bibliotekarzy, którzy dzięki jego łamom podnosili swe kwalifikacje, podejmowali własne wyzwania naukowe i badawcze, w konsekwencji mogąc lepiej służyć swym czytelnikom.

Życzymy kolejnych lat sukcesów wyznaczanych wieloma wspaniałymi artykułami i z roku na rok ... wyższą punktacją na listach ministerialnych!

Z wyrazami szacunku

dr Artur Jazdon,

Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej
w Poznaniu

Poznań, dn. 4.10.2012 r.

Szanowna Pani

prof. dr hab. Barbara SOSIŃSKA –KALATA

Redaktor Naczelna „Przeglądu Bibliotecznego”

Z okazji Jubileuszu 85-lecia kwartalnika „Przegląd Biblioteczny” – najstarszego polskiego czasopisma bibliotekarskiego, najlepsze życzenia dalszych sukcesów w propagowaniu nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego i światowego oraz kierunków jego rozwoju dla Pani Profesor osobiście oraz całego Zespołu Redakcyjnego,

składają

Dyrekcja i Pracownicy

Centralnej Biblioteki Wojskowej

im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Warszawa, 4 października 2012 r.

Sz. P.

Prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata
Red. Naczelny „Przeglądu Bibliotecznego”

Z okazji Jubileuszu 85-lecia „Przeglądu Bibliotecznego” gratulujemy dotychczasowych osiągnięć i składamy najserdeczniejsze życzenia dalszej twórczej energii i wytrzymalności w realizacji zamierzeń. Ze szczególnym zainteresowaniem śledzimy rozwój tego najstarszego polskiego czasopisma bibliotecznego o charakterze naukowym, w zawartości, którego odzwierciedlenie znajdują wszystkie podstawowe nurty polskiego bibliotekoznawstwa, księgoznawstwa, bibliografii i informacji naukowej. Traktujemy je jako jeden z najlepszych periodyków z dziedziny bibliotekoznawstwa w Europie.

Niech redakcyjna codzienność następnych lat będzie radosna i pełna sukcesów. Życzymy tylko Dobrych Dni i oby Wasze dokonania znalazły podatny grunt i otoczone zostały życzliwością.

Dyrekcja i pracownicy

Książnicy Podlaskiej w Białymstoku

DYREKTOR
KSIĄŻNICY PODLASKIEJ
Jeonrud
ul. Łódzkiej

Białystok, 3 październik 2012.

Kraków, dnia 4 października 2012 roku

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata
Redaktor Naczelna „Przeglądu Bibliotecznego”
oraz Współpracownicy

Szanowna Pani Redaktor,

W dniu dostojnego Jubileuszu 85-lecia „Przeglądu Bibliotecznego”, w imieniu Dyrekcji oraz kadry zaprzyjaźnionego Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, kieruję na ręce Pani Redaktor słowa gratulacji i szczerze wyrazy wdzięczności.

Patrząc z sympatią i uznaniem na wspańiałe osiągnięcia i światowy poziom, którymi szczyli się Czasopismo, życzę Pani Redaktor kolejnych lat aktywności zawodowej, obfitującej w sukcesy na miarę dotychczasowych.

Wszystkijm Osobom budującym prestiż i znaczenie „Przeglądu Bibliotecznego” serdecznie gratuluje.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Dr hab. Remigiusz Sapa

Dyrektor

Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Wydział Zarządzania
i Komunikacji Społecznej

Instytut
Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa

ul. Prof. St. Łojasiewicza 4
PL 30-348 Kraków
tel. +48(12) 664 5530
fax + 48(12) 664 5854
e-mail: inib@uj.edu.pl
www.inib.uj.edu.pl

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Filologiczny
Instytut Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa

pl. Uniwersytecki 9/13
50-137 Wrocław
tel.: +48 71 375 24 12, +48 71 343 78 11
fax: +48 71 375 24 12
e-mail: ib@ibi.uni.wroc.pl
www.ibi.uni.wroc.pl

Pani

Prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata

Redaktor Naczelny

„Przeglądu Bibliotecznego”

Wielce Szanowna Pani Redaktor,

osiemdziesiąt pięć lat „Przeglądu Bibliotecznego” to jednocześnie jubileusz polskiej nauki o książce, bibliotece i informacji naukowej, gdyż wiedzę z zakresu tych dyscyplin szeroko prezentowało i nadal z sukcesem propaguje to najstarsze czasopismo naukowe. Dzięki osobistemu zaangażowaniu kolejnych pokoleń redaktorów „Przegląd Biblioteczny” stał się platformą wymiany rodzimej i zagranicznej myśli naukowej skoncentrowanej wokół problematyki dokumentu, instytucji książki i informacji naukowej, kształtując nowe kierunki w nauce i praktyce bibliotekarskiej.

W imieniu Pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego i swoim własnym pragnę pogratulować Pani Redaktor Naczelnej dotychczasowych osiągnięć na polu krzewienia kultury książki i wiedzy z zakresu szeroko pojętego bibliotekoznawstwa i informatologii oraz życzyć dalszych sukcesów w obszarze publikacji i wymiany poglądów osób tworzących polskie – naukowe i fachowe – środowisko bibliotekarskie.

DYREKTOR
Instytutu Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa
Bożena Koredczuk
dr hab. Bożena Koredczuk

Wrocław, dnia 3 października 2012 r.